

Ганзицька Тетяна Сергіївна
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ»

Результативність державної фінансової діяльності передусім залежить від виконання суб'єктами фінансових правовідносин своїх обов'язків, закріплених у фінансово-правових нормах. Разом з цим, незважаючи на намагання держави реалізовувати зміст юридичної відповідальності в позитивному аспекті, у практичній діяльності даних правовідносин є багато фінансових правопорушень. Основними причинами таких порушень є низька якість внутрішнього контролю, а також безвідповідальне ставлення з боку багатьох учасників процесу формування, розподілу й використання грошових коштів бюджетів та державних цільових фондів. Незважаючи на значне коло досліджених питань у сфері фінансових правовідносин, з'ясування змісту поняття фінансового правопорушення залишається актуальними у динамічних умовах сьогодення.

Так, проблеми фінансових правопорушень та відповідальності за їх вчинення були розглянуті у наукових роботах О. Орлюка, Н. Кучерявенко, Л. Воронова, В. Авер'янова, М. Мацелика, Ю. Битяка, А. Берлача, В. Олефіра, М. Тищенко, О. Лейста, О. Музики, С. Пепеляєва та ін.

Зазначимо, що у теорії фінансового права М. Мацелик стверджує, що фінансове правопорушення – це дія або бездіяльність на підконтрольних об'єктах, наслідком яких стало невиконання фінансово-правових норм [1, с. 43].

У свою чергу, В. Нагребельний зазначає, що фінансове правопорушення – дія або бездіяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання усіх форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб, громадян України та іноземних громадян, наслідком яких стало невиконання фінансово-правових норм [4, с. 37]. Автор приділяє увагу більше складу правопорушення, а саме об'єктивній стороні та суб'єктам, у той час як ознаки також заслуговують на розгляд.

На думку О. Музики, фінансове правопорушення – це протиправне, винне діяння, яке посягає на встановлений державою порядок здійснення фінансової діяльності та спричиняє застосування відповідних санкцій, зокрема й фінансових [2, с. 19]. Дане визначення заслуговує уваги, адже у ньому лаконічно і точно зазначено ознаки і склад, які взаємозалежать і співвідносяться одне з одним. Але відсутній суб'єкт правопорушення, що є значним недоліком, з нашої точки зору.

Як вважає В. Мушенко, максимально уніфікованим для усієї фінансово-правової системи України може бути запропоноване таке визначення: «Фі-

нансове правопорушення – дія або бездіяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання усіх форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб, громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, наслідком яких стало невиконання норм та приписів нормативно-правових актів фінансового законодавства [3, с. 112]. У даному визначенні вчений звертає більшу увагу саме суб'єктам, які вчинили порушення, а не самому діянню, що, на нашу думку, є не дуже доречним.

Цілком слушною видається думка О. Орлюк, яка вказує на те, що фінансове правопорушення визначається як суспільно шкідливе (небезпечне), протиправне, винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатного суб'єкта (фізичної чи юридичної особи), яке посягає на інтереси держави й суспільства загалом, що охороняються нормами фінансового законодавства, і за яке встановлено фінансово-правову відповідальність [5, с. 124]. Ми вважаємо, що наведене визначення варте уваги, адже у ньому виокремлено майже усі аспекти та ознаки досліджуваного виду правопорушення, хоча питання фінансової деліктоздатності юридичних осіб та громадян також належать до категорії проблемних, так як відсутнє нормативне визначення цих понять.

Що ж стосується законодавчого закріплення фінансового правопорушення, то зазначимо, що вперше дане поняття було закріплено в наказі Головного контрольно-ревізійного управління № 121 від 03.10.1997 р. «Про затвердження Інструкції про порядок проведення ревізій і перевірок державною контрольно-ревізійною службою в Україні», в якому фінансове правопорушення визначалося як дія або бездіяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання усіх форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб, громадян України та іноземних громадян, наслідком яких стало невиконання фінансово-правових норм [6]. Проте у зв'язку із втратою чинності цього наказу в 2006 р. на сучасному етапі законодавче визначення «фінансового правопорушення» відсутнє. На даний час законодавчо закріплено тільки поняття «бюджетне правопорушення» та «податкове правопорушення», які практично є різновидами фінансового. Але як можна говорити про конкретні правопорушення, спрямовані на порушення норм підгалузей фінансового права, не визначивши загального поняття та його основні риси. У зв'язку з чим, на нашу думку, існує гостра необхідність у законодавчому врегулюванні даної прогалини. Закріплення такого поняття в нормах чинного законодавства надасть можливість усвідомити суб'єкту ступінь скоєння протиправного діяння та виокремити його як один із видів правопорушення.

Тож проаналізувавши вищевказані підходи до поняття «фінансове правопорушення», можемо зазначити таке: по-перше, дане правопорушення проявляється в діянні (дія чи бездіяльність); по-друге, об'єктом посягання є інтереси держави й суспільства загалом; по-третє, вчинене деліктоздатним суб'єктом (фізична чи юридична особа), яким може бути як громадянин України, так і іноземець або особа без громадянства; по-четверте, є наслідком невиконання норм та приписів нормативно-правових актів фінансового законодавства.

Враховуючи зазначене вище, вважаємо, що під фінансовим правопору-

шенням варто розуміти суспільно небезпечну (шкідливу), протиправну дію або бездіяльність фізичної або юридичної особи, яка посягає на фінансову діяльність держави та інших суб'єктів фінансово-правових відносин, шляхом невиконання (порушення) норм фінансового законодавства, за що винна особа несе фінансово-правову відповідальність.

1. Мацелик М.О. Фінансове право : навч. посібник / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Пригоцький. – К. : Знання, 2011. – 815 с.

2. Музика О.А. Поняття “фінансова санкція” : проблеми визначення / О. А. Музика // Адвокат. – 2004. – № 12. – С. 17–20.

3. Мушенко В.В. Фінансове правопорушення та відповідальність за його вчинення в системі державної фінансової політики України / В.В. Мушенко // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2014. – № 5. – С. 110–117.

4. Нагребельний В.П. Фінансове право України. Загальна частина : навч. посібник / за заг. ред. В. П. Нагребельного. – Суми : Університетська книга, 2004. – 320 с.

5. Орлюк О. П. Фінансове право. Академічний курс : підручник / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.

6. Про затвердження Інструкції про порядок проведення ревізій і перевірок державною контрольно-ревізійною службою в Україні : наказ Головного контрольно-ревізійного управління України від 03.10.1997 р. №121 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0497-97>. – Назва з екрана.

Кахович Олена Олександрівна

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат наук з державного управління

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Інформаційне суспільство – це етап розвитку людського суспільства, в якому держава забезпечує високий рівень інформатизації суспільства, значна частка працездатного населення зайнята в інформаційній сфері, практично кожна людина, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології, отримує, передає та використовує інформацію.

В Україні розвиток інформаційного суспільства здійснюється за такими напрямками:

- впровадження технологій електронного урядування;
- забезпечення широкого доступу до мережі Інтернет громадянам;
- розміщення в мережі Інтернет інформації про Україну та про діяльність органів державної влади;
- розвиток цифрового телебачення;
- розвиток електронної комерції.

Для повноцінного розвитку інформаційного суспільства в Україні необхідно забезпечити:

- визначення розвитку інформаційного суспільства пріоритетним на-